

Chodosh Yoshon II

Shiur# 558 | may 2nd 2026

בראשית רבה פרשה עח סימן יב (פרשת וישלח)

חד עמא דארעא א"ל לר' הושעיה אין אמרת לך חדא מילתא טבא את אמרת בצבורא מן שמי, א"ל מה היא, א"ל כל אותן הדורות שנתן אבינו יעקב לעשו עתידין אומות העולם להחזירן למלך המשיח לעתיד לבא, מאי טעמיה (שם /תהלים/ עב) מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו, יביאו אין כתיב כאן אלא ישיבו א"ל חייך מלה טבא אמרת ומן שמך אנא אומר לה.

טורי זהב

יורה דעה רצג חדש

ברור מה נשנה מחלה, ופסקו לחומרא כסתמא דערלה. ואס כן יש לנו לדון ולומר דבמדינות אלו שהוא שעת הדחק, דחיי של אדם תלוי בשתיית שכר שעורים ושזולת שועל, כדאי הוא התנא קמא לסמוך עליו בשעת הדחק כיון דלא איפסקא הלכה בפירוש בגמרא כרבי אליעזר. וראיה ברורה לזה מפרק קמא דנדה (דף ט' ע"ב) חנו רבנן מעשה ועשה רבי כרבי אליעזר לענין דיה שעתה דנדה, לאחר שזכר אמר כדאי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק, מאי לאחר שזכר, אילימא לאחר שזכר דאין הלכה כרבי אליעזר אלא כרבנן, בשעת הדחק היכי עביד כותיה. אלא דלא אחמר הלכתא לא כמר ולא כמר, ומאי לאחר שזכר, דלאו יחיד פליג עליה אלא רבים פליגי עליה, אמר כדאי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק. הרי לפנינו דכל שאין הלכה פסוקה אלא שיש לומר דהלכה כרבים אחי שעת הדחק ודחי למילתא דרבים, כל שכן כאן דיש לומר דהלכה כהנה קמא דרבי אליעזר כמו שכתבתי אלא שהפוסקים החמירו לפסוק כרבי אליעזר, ועל כן ודאי כדאי הוא [תנא קמא של] רבי אליעזר דהכא לסמוך עליו בשעת הדחק. וכן איתא פרק קמא דגיטין (דף י"ט ע"א) כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק אף על פי דתנא קמא פליג עליה התם והלכה כרבים. והפוסקים שלא חשו לשעת הדחק בזה, דבארצות שלהם אין זה דחק כל עיקר, דהם היו בארצות החמים ובהרבה שנים לא יודמן שיהיה באותה שנה איסור חדש, אבל בארצות שיש בהם קרירות וזמן החורף נמשך עד פסח ודאי מודים שיש לסמוך להקל בזה, כיון שחיי של אדם תלוי ממש בזה, שעיקר שמה שלהם הוא שכר שעורים וכיוצא

פני יהושע פסק בענין חדש

לכן מעודי ננערתי חצני לשום עיני ולכי על זה ומצאתי את
עצמי מחוייב בדבר לחקור ולברוק עד מקום שידי יד כהה
מגעת כולי האי ואולי לסתייע מילתא למצוא שום היתר ברור
שיהא כדי לסמוך עליו עכ"פ **בשעת הדחק**:

פני יהושע פסק בענין חדש קידושין תרנו

לאו משום דהכי אית ליה להלכה למעשה אלא כדפרישית
דעיקר מימרא דיליה לאפוקי מרבנן דבי רב אשי לענין יומא
דשיבסר ודוק היטב:

ובבל מה שכתבתי לא באתי להכריע ולסתור ח"ו שיטת הרי"ף
והרמב"ם והרא"ש ז"ל ורבים אשר עמהם שכתבו
בפירוש דאסור מן התורה וכאן לא באתי אלא לברר וללבן שיש
ג"כ יסוד ועיקר גדול לשיטת גדולי קדמונים ואחרונים המקילין
דס"ל דחדש בחו"ל מדרבנן דנפ"מ טובא שלא להחמיר כ"כ
בשעת הדחק כמו שאבאר בפרטים הבאים א"ה:

דכלאי כרם מדברי סופרים וכלאי זרעים אף מדרבנן שרי כמו
שהסכימו כל הפוסקים בטור ובש"ע בלי חולק והיאך מצינו
ידינו ורגלנו דמנ"ל למעוטי תרריהו ממיעוטה דשדך דהא איכא
לאוקמי מיעוטה בחדא מינייהו אי למישרי כלאי זרעים דלא
נימא דאסור כיון דשייך בהו למינהו לסברת רבינא וכו' וממילא
סד"א דהוו בכלל את חוקתי כמו הרכבת אילן דמאי שנא
ולעולם דכלאי כרם אסור מק"ו דחדש. או להיפך דשדך אתא
למעוטי כלאי כרם וכלאי זרעים לעולם דאסור דהו בכלל את
חוקתי כסברת רבי יוחנן דירושלמי. אלא ע"כ דחדש בחו"ל
אינו מדאורייתא וממילא דלא איצטריך שדך אלא למעוטי כלאי

משכנות יעקב יורה דעה סי' סז

וכדאי כמה הגדולים המקילים וכל הראיות שכי לדכריכס ושיטת
הש"ס ירושלמי לסמוך עליהם **בשעת הדחק** דדבר שלא
הוכרע בצירור צש"ס דינן והמקום ידיו אותנו לזכות:

משכנות יעקב יו"ד סי' סו

צתשרי ריב"ש ז"ל יראה שהוא דיוק נכון וחמת. ודברתי מזכ
לפיל צדיון זיטכ היוולא ע"י האור. ונראה צרור שללורך גדול **ושעת**
דחק יש מקום לסמוך להקל גם צשכר וצמשקה היוולא מחדש
שאין צו רק איסור דרצנן לפ"ד הרמז"ס ז"ל ויש לסמוך **בשעת**
דחק ע"ד המקילין. כאשר צחמת הכל מקילין צפליטת כנים
מחדש והרי רוצ הפוסקי ס"ל עעכ"ע דאוי ע"כ דסומכין צזה
ע"ד המקילין וכמ"ש הרמ"א ז"ל צתשוצתו וכו"ע יש לסמוך להקל
גם צמשקה:

חכמת שער משפטי הארץ פרק ז ח אדם קפא

ה בעירות גדולות דהיינו בלייפסיג ופ"ס ששותין שם ב' מיני שכר, א"ל נעשה מחיטים והם גורעין תמיד באלול, וגם שכר שעורין וגורעים לאחר פסח, נ"ל שמותר לאכול שם גלוסקאות של חיטים שעושים משמרי שכר, כי הוא ס"ס, שמא משמרי חיטין, ואת"ל משמרי שעורים, שמא השמרים הללו הם משעורים של שנה העבר, ואע"ג דרוב שעורים הם משנה זו וא"כ אינו אלא מיעוט, מ"מ אמרינן סמוך מיעוט דשעורים מאשתקד לפלגא דחיטים וה"ל רובא להכשיר, (עיין בנדה די"ח תוס' ד"ה שי"א ובבכורות י"ב, ובבהמה המקשה ובפ' האשה שהלכה ועיין בס"ט סי' קפ"ז), ועכ"פ בשעת הדחק יש להחיר, וכן בפונאא שעושין שם לחם משאור וגם יש עושין משמרים, וא"כ הוי ס"ס שמא משאור ואת"ל משמרים שמא משעורים מאשתקד.

שדי חמד מערכת חדש אסיפת דינים

להסתפק אולי אסרו מדרכן משום דילמא אחי אחר שהארץ צוה מסיק בדף ל"ד ע"ב דמוחר של חדש ולהתעסק בכל המלאכות קודם שהותר דר' מאיר הוא דמיש דילמא אחי למיכל מניה ואין וף דהלכה כר' מאיר בגורותיו הכא שאני דסתם לן ה' ומלא שהרא"ם בספר היראים בסוף סי' קמ"ט בה כר' מאיר וכתב ומכל מקום במקומי אני עומד הפוסקים דבהא הלכה כר' יהודה ובסי' ה' ביאר הקצירה בארץ ישראל והעלה דהדבר תלוי בקצירת הקרבנות וכן בהשרשה תלוי בהיתר הקצירה שאם קצרת העומר העומר מתירו ואם השרישה אחר קצירת או קודם הקרבנות אין העומר מתירו ובסי' ו' עמד ה' החדש אם בהקרבנות העומר או בהאיר מורה ובסי' השרשה ובסי' ח' אם בזמן הזה אסור בארץ ישראל עומר כמו בזמן שביית המקדש קיים והעלה דמוחר ה שאסור לקצור קודם לעומר אם עבר וקצר אם ה האכל כל הועבה והעלה דלא נאסר ובסי' יו"ד דהיינו לעקור התבואה שלא על ידי קצירה מותר קצירה ובסי' י"א שקיל וטרי אם מותר לשמות שכר יס ושיבולת שועל של חדש קודם יום הכף או שמא עד אחר יום הכף שהותר החדש ולא נמלאת סו"ס התבואה:

דאחזוק איסורא אבל ספק ספיקא דילמא אין כאן איסור כלל מהני וצ"ב ספר זה דהא איכא למימר ספק ספיקא לחומרא וכו' ועוד דהוי ספק ספיקא בידים וכו' ונדון חלקו של ישראל שהגיע לו בעת החלוקה פשוט דחמיר עפי דממה נפשך אם אין ברירה הרי בכל קלה מעורב וכו' ואם יש ברירה הרי הוא חדש של ישראל לגמרי ואם כן אין מחליף עם הנכרי הרי אסור למכור איסור לנכרי וכו' וכחצ שהמחזור לעשות הוא שאחר שזרע קודם שהביא שליט ימכרנו לנכרי בכסף וכשער ואחר שהגמור והגדל התבואה יקנה ממנו וצוה בודאי אין שום מיחוס דקודם שהביא שליט אין איסור חדש כדאיתא בראש-השנה דף י"ג ע"א וכיון שמכר לנכרי קודם שהביאה שליט הרי כל גידולה היה ברשות נכרי ומותר להאכלים חדש של נכרי וצדיעבר שלא מכר אין אנו אחראין לסחור המנהג שנהגו להחליף האיל שילא הדבר מגדולי המורים שהפסו עיקר כהסוברים דחדש בזמן הזה דרבנן בחולה לארץ דאם לא כן לא מלאט ידיט ורגליט שאנו רואים שנמעט כל חכמי ישראל אינם נוהרים מחדש של נכרי ובהכרח לומר שסומכים על הפוסקים דחדש דרבנן בחולה לארץ וכמו שכתב הטורי זהב:

ו' ומה שהקשה בנקודות הכסף על הטורי זהב שמעתי מה"מ דינאוין ששמע מאחיו אדמו"ר שיטב דברי הטורי זהב והביא כמה ראיות לו רק שבמדינת וואלין אין שעת הדחק כי אם על שכר שעורים אבל במדינות אלו שעת הדחק גם על חטין ולפי זה התיר רבינו הגדול הנ"ל אפילו חרש של ישראל במקום מזהב מזהב שמורה אבל שלא במקום מזהב לא רצה להתיר אפילו בשכר שעורים אף שעת המ"מ להתיר שכר ואף ב"ש לא התיר לערב שעורים כל זה שמעתי מהרב הנ"ל ומאחר שהפסו דחדש בחולה לארץ

ל' למח לזק החדש להנאון מליבאוין בחלק יו"ד סי' רי"ח אסף איש טבור דעות התנאים ואמוראים התורה בחולה לארץ והסוברים דבחולה לארץ הוא

ביאור הלכה סימן תפט

* אף בזמן הזה. עיין מ"ב מש"כ דאין בידינו למחות ביד המקילין כ"כ כמה אחרונים וידידו למלא טעם למנהג העולם וכמש"כ במ"ב ומ"מ באשר ידוע שכמה וכמה מן הנוהרין מחשש איסור כל דהו בשאריו איסורים מקילין ג"כ בזה וסיבת הדבר ראיתי מפני שסוברין שמי שרואה לזהר לריך לזהר בכל החומרות משמרים ושכר ויי"ש וכן בפליטת כלים והוא דבר קשה לזהר במדינות אלו ע"כ סומך כל אחד עצמו על מנהג העולם להקל לגמרי אבל לענ"ד אין נכון הדבר דכי בשביל שקשה לו לזהר בכל החומרות יקל לגמרי דהלא בקמת נקל לזהר כהיום שמאזי בכל המקומות קמה מחטים הנורעים בחשוון (ושמעתי מיודעים שקמה מחטים הטובים הנורעים בפולין כולם מנורעים בחשוון וכן הבאים מוואלין רובם ישן מאלה שנורעו בחשוון) וגם מן הקתם אפשר דרובן ישן הם וכן בשכר יש כמה אחרונים שמאזדין להקל ע' פנ"י ומשכנות יעקב ועוד אחרונים. וגם דשכר אינו ודאי חדש דאף בימות החורף כמה פעמים נעשה השכר ממאל"ץ משעורים ישנים (ואף דכמה גדולי אחרונים מחמירין אף בשכר כמבואר ביו"ד ובאחרונים שם מ"מ המיקל יש לו על מי לסמוך) ובספק כבר יש לנו דעת האו"י שכתב דיש לסמוך בשעת הדחק על הסוברין דחדש דרבנן והוי ספק דרבנן וכן בפליטת כלים ושמרים יש לדדים להקל אבל בגרויפין עצמם של שעורים ושבלת שועל במדינתנו שהם ודאי חדש בחורף. אף דלא נוכל גם כזה למחות בהעולם שנהגו להקל וכמש"כ האחרונים אבל ראוי ונכון להחמיר לעצמו עכ"פ בזה דהלא לגדולי הראשונים הוא

דאורייתא הלא המה הרי"ף ורא"ש ורמב"ם וסמ"ג ועיטור ומרדכי ובשם ראצ"ה והגה"מ וריטב"א ואף להאו"י שמאזד דהוא מדרבנן בחו"ל לא סמך ע"ז להקל אלא בספק דאזי יש לסמוך בשעת הדחק על דעת הסוברין דרבנן והוי ספיקא דרבנן אבל לא בודאי חדש וכן הפה"ד ג"כ כתב כן ובפסקי תוס' במנחות דכתב דבשל עכו"ם הוא מדרבנן א"כ מדרבנן עכ"פ מיהו אסור ואין לנו מקילין רק רביע ברוך בעה"ם שכתב להקל

תשובות והנהגות כרך א סימן תרנה

ומה שפורסם כאן שהחסידיים מקילין בזה, והקדוש הבעל שם טוב זצ"ל אכל חדש, ושמעתי עוד צדיקים ואדמורי"ם שנהגו להקל (אם כי בשלחן ערוך הגרש"ז סוף סימן תפ"ט מביא שכל בעל נפש יחמיר כהסכמת רוב ראשונים ואחרונים שנוהג בשל נכרי).

ונראה דאין ראייה מזה לדידן כלל. דאז בפולין ורוסיה היה קשה מאד להשיג תבואות שהם ודאי ישן, וכן היה תמיד גם ספק שמא התבואה ישנה, ולכן נהגו בית ישראל להקל, ולכן אף שגדולי הפוסקים אסרו ואף שחדש הוי דבר שיש לו מתירין, מכל מקום הקילו כמו שכתב הש"ך יורה דעה רצ"ג סק"ד, דבנידון דידן דשמא אין כאן חדש כלל לא אסרינן בדבר שיש לו מתירין בספק ספיקא, וסמכו על הב"ח וט"ז והקילו בשעת הדחק, וכן נראה דכיון דהיה במקום טירחא גדולה אין צורך להחמיר משום דבר שיש לו מתירין וכמבואר בפוסקים יורה דעה סימן

ק"ב ס"ג ובנו"כ לענין הגעלת כלים, ושפיר גם צדיקי עולם זצ"ל נהגו להקל, ואין להוציא לעז עליהן, לא מטעם דבר שיש לו מתירין ולא מטעם איסור חדש כיון שעיקר האיסור אינו אלא ספק אם יש שם חדש כלל, וכמ"ש.

אמנם בזמנינו שאין טירחא כלל שיש נחתום לפניו ממש, ומזומן למכור ישן באותו מחיר או דומה לו, ואין ביטחון שום חששות, ומצד שני יש לפניו רובו או אפילו כולו ודאי חדש, איסור חמור הוא לזלזל בשאט נפש בפסק השולחן ערוך ובגדולי הפוסקים שאסרו לאכול חדש דוקא, וכהאי גוונא לא אמרו להקל דליכא שעת הדחק כלל, ואף בספק חדש ובספק ספיקא יש להחמיר כרוב הפוסקים הואיל ויש להשיג מישן לא שביק איניש היתרא ואכיל איסורא, ואדרבה אם הגדולים וצדיקים יזהרו, גם המון העם ימשכו אחריהם בקל ויזהרו, ולא נצטרך לעתיד לבוא להצטדק לפני גדולי עולם, למה לא נזהרנו בדבריהם אף שהיה בידנו, ואנן בדידן ואינהו בדידהו, ולדברי הכל כיון שאפשר היום לנו לקיים אורח חיינו לאכול פת לחם דכשר לכל הפוסקים, אין לילך בעקבות אבותינו שהיו בדחק גדול ולגודל הדחק נהגו מהם להקל, ומסרו נפשם ללמד זכות על העולם, אבל עכשיו כשזיכה אותנו הקדוש ברוך הוא, פשוט הוא שאין ליכנס לחשש מאכלות אסורות כחדש.

וראוי לפרסם כן גם בשאר מדינות, כשהרוב הוא מחדש, וכגון בכמה מקומות באמריקא וקנדה וכו', ובארץ ישראל נזהרין לא לייבא מחדש, רק בזמן האחרון מגיע כמה חדשים לפני פסח, וגם רבנים חרדים הנותנים הכשר, לעתים העלימו עין מחשש איסור חדש ונתנו הכשר על זה שמענה בפיהם שגם בחוץ לארץ לא החמירו וכב"ח, והצבור הרוצה בודאי להחמיר ולא ליכנס לחששות אינו יודע, ותמימים הרוצים ליזהר נכשלין, ובארץ ישראל יש חשש נוסף, שיש אומרים שאם נאפה בארץ ישראל אפילו מתבואת חוץ לארץ, דינו כשל ארץ ישראל שאין מקילין בשל נכרי, שלכ"ע בארץ דאורייתא, ואם כן כשנותנים הכשר ומעלימים דבר זה מהרבים הרי הם מכשילים לאלו שנזהרין ואין מעלין על דעתם שיהא בזה חשש חדש. וכבר נתבאר שבוודאי חדש לכו"ע אין להקל, וגם בספק חדש כשיש לפניו היתר דתבואה של ישן, וכמו בארץ ישראל, אין להקל וכמ"ש"נ.

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תפט סעיף ל

ועכשיו אין העולם נזהרין כלל באיסור חדש. ויש שלמדו עליהם זכות במקומות שרוב התבואה נזרעת קודם הפסח או במקומות שמביאין להם תבואה ממקומות שרוב התבואה נזרעת קודם הפסח שאין בה איסור חדש כמו שנתבאר ביו"ד סימן רצ"ג ע"ש. והמחמירים על עצמם במקומות ההם ונזהר מסתם תבואה שאינה ידועה לו שהיא ישנה אין צריך ליזהר מפליטת הכלים שנתבשל בהם ממין שרוצה לבשל עכשיו ישן לפי שמין במינו אין צריך ששים אלא מדברי סופרים ואין להחמיר כל כך בסתם תבואה שאין בה אלא חומרא בעלמא. וגם במקומות שרוב התבואה נזרעת אחר הפסח כגון במדינות פולין שרוב השבולת שועל והשעורים שעושין מהם השכר נזרעין אחר הפסח וגם אין מביאין לשם תבואה כלל ממדינות אחרות שזרעין בהם קודם הפסח אף על פי כן אין רוב העולם נוהגין שם איסור חדש.

ויש שלמדו עליהם זכות לפי ששם הוא שעת הדחק שעיקר שתייתם הוא השכר לפיכך הם סומכים על מקצת הראשונים הסוברים שחדש בחוץ לארץ אינה אלא מדברי סופרים שגזרו משום ארץ ישראל ולא גזרו אלא במקומות הסומכים לארץ ישראל כגון מצרים ועמון ומואב ובבל כמו שנתבאר ביורה דעה סימן של"א.

ויש שלמדו עליהם זכות אחר שסוברים שחדש אינו נוהג אלא בתבואה שהוא של ישראל בשעת קצירה אבל לא בשל נכרים ולפי זה צריך להזהיר לישראלים הדרים בכפרים שיש להם תבואה זרועה אחר הפסח בשדה של השר שינהגו בה איסור חדש.

אבל כל בעל נפש לא יסמוך על המתירים הללו ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו כהסכמת רוב הראשונים והאחרונים שהחדש נוהג מן התורה אף בחוץ לארץ ובכל מקום אף בשל נכרים כי כן עיקר.

פרשת **בעל שם טוב** אמור

ו. ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה ונו', הבעל שם טוב שאל בחלומו על חדש בזמן הזה, איך הדין, וענו אותו, שלאחר פטירת הב"ח ציננו את הגיהנם ארבעים יום, מחמת שהיה צריך זה לכבוד הב"ח, ובבוקר עמד הבעש"ט זלה"ה ושלח להביא שכר מן החדש ושתהו, ואמר כדאי הב"ח ג) שמתיר כדי לסמוך עליו:
(זכרון טוב די"ב ע"ד).

מקור מים חיים

3) עיין לקמן פי' פינחס אות ב' ושם בהגה ה' ע"ש. 4) והעירני על זה הרב הגאון שיחי' האב"ד דקינצק בעהמ"ח ס' חלקת יואב, שראוי להעיר כאן, שאין הב"ח מתיר רק בשל גוים בחוץ לארץ, ועיין באריכות בב"ח יו"ד סי' רצ"ג שסיים בזה וזה לשונו, ולכן אין לשום גדול להורות הוראה לאיסור היפך המנהג שנהגו על פי גדולי ישראל להתיר, ומי שרוצה להחמיר לעצמו, מידת חסידות הוא, ולא יורה לאחרים כו', ואחר זה בסוף סעיף ג' כתב וזה לשונו. ועוד נראה דאפילו הוא פרוש ומחמיר לעצמו

אין לנהוג איסור אלא ביושב בביתו, אבל אם מיסב בסעודה עם תלמידי חכמים שנוהגין היתר, אסור לו לנהוג איסור בפניהם, ואין צריך לומר במקום גדולים ממנו, עכ"ל, אבל הט"ז שם בסי' רצ"ג סק"ד וש"ך שם סק"ו דחו דבריו ע"ש, וכל גדולי הדורות האריכו בענין זה כמו שציין שם לדבריהם בפתחי תשובה סק"א.

ועיין לקמן במאמר לסוכות בהגה ב' שנראה שהבעש"ט זי"ע נהג לספור ספירת העומר אחר סדר ההגדה בליל ב' דפסח ולא אחר התפלה מיד.

Rabbi Farkash

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תפט סעיף ל

ועכשיו אין העולם נזהרין כלל באיסור חדש. ויש שלמדו עליהם זכות במקומות שרוב התבואה נזרעת קודם הפסח או במקומות שמביאין להם תבואה ממקומות שרוב התבואה נזרעת קודם הפסח שאין בה איסור חדש כמו שנתבאר ביו"ד סימן רצ"ג ע"ש. והמחמירים על עצמם במקומות ההם ונזהר מסתם תבואה שאינה ידועה לו שהיא ישנה אין צריך ליזהר מפליטת הכלים שנתבשל בהם ממין שרוצה לבשל עכשיו ישן לפי שמין במינו אין צריך ששים אלא מדברי סופרים ואין להחמיר כל כך בסתם תבואה שאין בה אלא חומרא בעלמא. וגם במקומות שרוב התבואה נזרעת אחר הפסח כגון במדינות פולין שרוב השבולת שועל והשעורים שעושין מהם השכר נזרעין אחר הפסח וגם אין מביאין לשם תבואה כלל ממדינות אחרות שזרעין בהם קודם הפסח אף על פי כן אין רוב העולם נוהגין שם איסור חדש.

ויש שלמדו עליהם זכות לפי ששם הוא שעת הדחק שעיקר שתייתם הוא השכר לפיכך הם סומכים על מקצת הראשונים הסוברים שחדש בחוץ לארץ אינה אלא מדברי סופרים שגזרו משום ארץ ישראל ולא גזרו אלא במקומות הסומכים לארץ ישראל כגון מצרים ועמון ומואב ובבל כמו שנתבאר ביורה דעה סימן של"א.

ויש שלמדו עליהם זכות אחר שסוברים שחדש אינו נוהג אלא בתבואה שהוא של ישראל בשעת קצירה אבל לא בשל נכרים ולפי זה צריך להזהיר לישראלים הדרים בכפרים שיש להם תבואה זרועה אחר הפסח בשדה של השר שינהגו בה איסור חדש.

אבל כל בעל נפש לא יסמוך על המתירים הללו ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו כהסכמת רוב הראשונים והאחרונים שהחדש נוהג מן התורה אף בחוץ לארץ ובכל מקום אף בשל נכרים כי כן עיקר.

שו"ת אבני נזר חלק חושן משפט סימן קטו

שוכ"ט לכבוד אמו"ר הרב המאה"ג הגאון החסיד המפורסם כקש"ת מו"ה זאב נחום נ"י.

דבר האתרוגים זה טעמי. כי באמת הוא דבר קשה לסמוך על אתרוגי קורפו כי הרינון בהם מצוי בכל השו"ת אחרונים והגאון בית מאיר כתב [בתשו' הנד' בסוף חלק או"ח] שהביאו לו אתרוג מהודר בכל המעלות ולאחר שנודע לו שהוא של קורפו לא רצה לברך עליו. אולם האתרוגים שיצאו בהם הם מפורגא ואותם נשמע שאין בהם חשש. אולם מי יוכל לסמוך על הכשרים הבאים משם וגם מי יודע איזה פסלנות עושים עכשיו מאחר שהוא תחת יד הערלים הרשעים. וזאת ידוע שע"י הרכבה נעשה הפרי משובח מאד בויפיו. ומצד הסברא כל פסלנות שיכולים לעשות עושים:

והנה שמעתי שהרבי מלובלין זצוקלה"ה שיבח הקורפי. וזה הי' עמוד גדול לסמוך. כי מסתמא צפה ברוח קדשו שאינם מורכבים ובוודאי העולם סומכים עליו וע"כ יוצאים לכתחילה בהקורפו:

אולם זאת שמעתי ברור שמה שחסידי פולין אינם נזהרים באיסור חדש נצמח מחמת כי בבית הרבי מלובלין זצלה"ה היו נותנים על השלחן כוסמת של חדש כי הרבי אמר מאחר שזקנו הב"ח התיר אין לו לחוש [עי' ב"ח יו"ד סי' רצ"ג]. וע"כ יוכל להיות שע"כ לא חשש הרבי מלובלין זצלה"ה ג"כ לחשש מורכב מאחר שהב"ח התיר בתשובה [סי' קל"ה] המורכבים שמראה מראה אתרוג היינו שמרכיב ענף אילן אתרוג בתוך אילן לימוני ואף שיש בו ריח לימוני. ואם זה הי' טעמו מן הדין עלינו לחוש לשיטת רוב אחרונים החולקים על הב"ח בזה. ובוודאי על אתרוגי א"י מצד הסברא אין חשש שתמיד היו שם גדולי ישראל ויש לנו מסורת דור אחר דור. ותחילה כשהי' א"י שמם כמה שנים פשיטא שלא הי' אז מי שירכיב בשגם מאחר שלא עשו מהם עסק לא הי' נחוץ להם להרכיב. ומה שתחילה ברכו הכל על קורפו כי לא הי' להם עצה אחרת כי הי' דבר קשה מאד להביא אתרוגים מא"י לכאן וגם כי גדל מעט. אבל אם נוכל לעשות תיקון להביא אתרוגים מא"י ויהי' משגיחים גדולי ישראל שלא יהי' חשש הרכבה פשיטא שאין דבר מחויב ומצוה רבה כזה:

בנך הדוש"ת הק' אברהם:

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלו עמוד ב

אמר רב נחמן בר יצחק: האידנא נהוג עלמא כהני תלת סבי, כר' אלעאי בראשית הגז, דתניא, רבי אלעאי אומר: ראשית הגז אינו נוהג אלא בארץ; וכר' יהודה בן בתירה בדברי תורה, דתניא, ר' יהודה בן בתירה אומר: אין דברי תורה מקבלין טומאה; וכר' יאשיה בכלאים, דתניא, רבי יאשיה אומר: לעולם אין חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד.

אשל אברהם (בוטשאטש) סימן תפט

עוד מצאתי. אודות חדש, מלבד מה שהפני יהושע ע"ה בקונטרס אחרון דקידושין כתב פסק קבוע להתיר ולהקל בכל צד, נראה שיש גם כן לימוד זכות מצד שכבר נהגו כן בכל תפוצות הגולה ששמענו ועכ"פ ברובה. והרי גם בראשית הגז אמרו חז"ל [חולין קלו, ב] שכיון שנהוג עלמא כסבא שפוטר אין חשש. הגם שכנראה שהוא כיחיד נגד רבים, על כל זה כיון דנהוג עלמא כן על ידי זה נקבעה כן ההלכה אמיתית מצד שעם בני ישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם. ולגבי פסקי הלכות כתיב [דברים ל, יב] ולא בשמים היא, וכידוע ממעשה דרבה בר נחמני ע"ה [בבא מציעא פו, א] וממעשה דר' אליעזר הגדול ע"ה [שם נט, ב], ואין לך קביעת פסק הלכה יותר ממה שנקבע על ידי מנהג רוב עם בני ישראל, ואפילו נקבע במשנה הלכה כן בהחלט, על פי רוב חכמי עם בני ישראל שהכריעו כן, כל שראינו שנהוג עלמא שלא כהלכה זו וכהיא של ראשית הגז [חולין שם] הוה ליה החולק כיחיד נגד רבים, וכן הוא ממש בזה שמנהגן של עם בני ישראל בכל הגולה של חוץ לארץ מעיד שהלכה כהסובר שאין חדש נוהג לחוץ לארץ לשל גוי ובשכר דשעורים, ועל

ידי זה אין שום פתחון פה כלל על המנהג להתיר, מכל שכן שכבר הורה זקן רשכבה"ג גאון מובהק בלימוד תורה הק' לשם שמים הפני יהושע ע"ה והראה פנים להקל על פי דרכי פסקי הלכה שבש"ס, ועל כל פנים הוה ליה הוא בתראה והכרעתו מהכרעת כהב"ח [יו"ד סימן רצג ד"ה כתיב] וט"ז ע"ה [שם ס"ק ד] שכתבו טעמים להקל וכל שהראו פנים להקל. והמחמירים על עצמם בענינים אלו גם בין רבים המקילים אין עליהם חשש לא תתגודדו, שהרי אפשר שמניעתו מאכול או שתה הוא מצד שהוא שונא כעת את מאכל או משקה ההיא ולא מנכר כלל שעושה מצד חשש אפרושי מאיסורא, כיון שאיננו אומר צד איסור על זה ואיננו מורה לאחרים להחמיר, וכן הוא לגבי מצה שמורה מתחלת קצירה: